

حضانت در فقه شیعه

تالیف:

نحیه رمضانپور

(کتابشناسی ارشد حقوق اسلامی)

آراد کتاب

سرشناسه	رمضانپور، نجیبه، ۱۳۴۴
عنوان و پدیدآور	حضانت در فقه شیعه / مؤلف نجیبه رمضانپور.
مشخصات نشر	تهران، آراد کتاب.
مشخصات ظاهری	۱۲۴ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۱۸۶-۱۴۲-۰
یادداشت	فیبا
موضوع	کودکان - سرپرستی (فقه)
موضوع	والدین و کودک (حقوق)
رده بندی کنگره	BP ۱۸۹/۹/۸ ح ۶ ۱۳۹۲
رده بندی درسی	۲۹۷/۳۶
شماره کتابخانه	۳۳۹۸۴

حضانت در فقه شیعه

تألیف : نجیبه رمضانپور	ناشر: آراد کتاب
نوبت چاپ: اول ۱۳۹۳	تیراژ: ۲۰۰ جلد
چاپ: مدیران	قیمت: ۶۰۰۰۰ ریال
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۸۶-۱۴۲-۰	

حق چاپ برای ناشر محفوظ است. کلیه حقوق و حق چاپ متن، طرح روی جلد و عنوان کتاب با تشریح به قانون حمایت حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۲۸ برای انتشارات آراد کتاب محفوظ است و متخلفین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

مرکز پخش و فروش:

انتشارات آراد کتاب تلفن: ۶۶۹۷۵۲۸۵ - ۶۶۴۸۲۲۲۶ - ۰۹۱۲۳۰۶۲۲۵۸

خرید آنلاین از سایت: www.aradbook.com

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۹	مقدمه
۱۶	فصل اول: مفهوم و ماهيت حقوقى حضانة
۱۷	گفتار اول: واژه حضانة
۱۸	گفتار دوم: مفهوم حضانة در فقه شيعه
۱۹	گفتار سوم: ماهيت حقوقى حضانة
۱۹	نظريه فقها
۲۰	ماهيت حقوقى حضانة در قانون مدنى ايران
۲۰	نظريه نگارنده درباره ماهيت حقوقى حضانة
۲۱	حق تيمار داشت و حضانة و ولايت
۲۱	جنبه حق و تكليفي و تيمار داشت کودک
۲۳	مبنای حقوقى حضانة
۲۴	فصل دوم: صور مختلفه حضانة
۲۹	صورت اول: حضانة در زندگى مشترك يا نكاح دائم
۳۱	صورت دوم: حضانة در صورت نكاح غير دائم
۳۲	صورت سوم: حضانة در صورت طلاق

- ۳۲ صورت چهارم: حضانة در صورت فسخ یا انفصاح نکاح
- ۳۳ صورت پنجم: حضانة در صورت متارکه (عدم سازش)
- ۳۳ صورت ششم: حضانة در صورت فوت یکی از ابوین یا هر دو
- ۳۳ صورت هفتم: حضانة در صورت مفقود الاثر شدن یکی از ابوین یا هر دو
- ۳۶ فصل سوم: ولی و مدت حضانة کودک
- ۳۶ الف: ولی و مدت حضانة کودک در صورت حیات ابوین
- ۳۸ گفتار اول: مدت حضانة کودکان طبیعی
- ۳۸ نظرات فقهاء
- ۳۹ جمع بندی نظرات فقهاء
- ۴۰ نظریه نگارنده
- ۴۲ گفتار دوم: ولی و مدت حضانة خنثی
- ۴۲ نظرات و ادله فقهاء
- ۴۵ گفتار سوم: ولی و مدت حضانة سفیه و مجنون
- ۴۵ الف: حضانة مجنون
- ۴۶ نظریه اول
- ۴۶ نظریه دوم
- ۴۶ نظریه نگارنده

- ب- حضانة سفیه ۴۸
- گفتار چهارم: امد مدت حضانة ۴۹
- نظریة فقها و ادله آن ۴۹
- ظریة نگارنده ۵۰
- تار پنجم: مدت حضانة و قاعده عسر و حرج ۵۳
- ۱) ولی و مدت حضانة کودک در قانون مدنی ایران ۵۳
- ۲) ولی و مدت حضانة کودک در صورت فقد ابویں یا یکی از آنها ۵۴
- گفتار اول: ولی و مدت حضانة در صورت فقد احد الابویں ۵۴
- گفتار دوم: ولی و مدت حضانة در صورت فقد ابویں ۵۵
- نظریة نگارنده ۵۶
- خاتمه ۵۸
- فصل چهارم: شرائط حضانة کننده ۶۳
- شرط اول: اسلام ۶۳
- شرط دوم: عقل ۶۴
- نظریة نگارنده ۶۶
- شرط سوم: صلاحیت اخلاقی ۶۷
- نظریة نگارنده ۶۷

۶۹	شرط چهارم: قدرت بر حضانة
۷۱	نظريه نگارنده
۷۱	استنباه در حضانة
۷۶	مصره: استیجار در حضانة کودک
۷۷	شرط پنجم: عدم ضرر به کودک
۷۸	نظريه نگارنده
۷۹	شرط ششم: عدم اختيار زوج بعد از طلاق
۸۰	خاتمه: عودت زن حاضنة در صورت تحصيل شرط مفقود
۸۴	نظريه نگارنده
۸۶	فصل پنجم: عناصر حقوقی حضانة
۸۶	گفتار اول: حفظ و نگهداری کودک و حدود آن
۸۷	تعريف حقوقدانان
۸۷	نظريه نگارنده
۹۰	گفتار دوم: تربيت کودک و حدود آن
۹۱	تعريف تربيت از نظر حقوقدانان
۹۱	نظريه نگارنده
۹۵	فصل ششم: هزینه حضانة

- گفتار اول: مسئول هزینه حضانة کودک ۹۶
- مسئول هزینه حضانة بعد از پدر ۱۰۰
- نظريه نگارنده ۱۰۱
- گفتار دوم: شرایط وجوب هزینه حضانة ۱۰۲
- نظريه نگارنده ۱۰۵
- هزینه حضانة در قانون مدني ۱۰۷
- فصل هفتم: ضمانت اجرا در حضانة ۱۱۱
- گفتار اول: ضمانت اجرا در حضانة ۱۱۲
- گفتار دوم: ضمانت اجرای انجام حضانة و استوفاء اجبه در آن ۱۱۳
- گفتار سوم: ضمانت اجرای پرداخت هزینه حضانة ۱۱۵
- ضمانت اجرا در قانون مدني ۱۱۶
- فهرست منابع آيات قرآن كريم ۱۱۸
- فهرست منابع ۱۱۹

نظام خانواده مهمترین عامل و زمینه برای رشد و تربیت کودکان می‌باشد و پیشرفتهای مادی و معنوی هر جامعه‌ای به آن وابستگی تام و تمام دارد. در صورتی که این نظام کوچک اجتماع بر اساس اصول و ضوابطی متقن و مطابق با واقعیتهای وجودی زن و مرد، استوار باشد بر طبق آن مسئولیت‌هایی که در مورد فرزندان وجود دارد به نحو احسن انجام گیرد، رشد و تکامل جامعه تضمین می‌گردد.

نظام خانواده بر اساس اصول و قوانینی که از سرچشمه زلال وحی و از طرف خالق و مدیر و مدبر امور انسان برپا شده بنا نهاده شده است. در این نظام حقوق متقابلی بین زن و مرد از طرف یکدیگر وضع شده است که این حقوق بر مبنای طبیعت و واقعیتهای وجودی اعضای این نظام بوده و رعایت آنها سبب حرکت صحیح آنها بسوی سعادت، در بردارد.

مهمترین مسئولیت والدین در نظام خانواده تربیت فرزندان است و این مهم تنها در سایه آگاهی و تعهد و هماهنگی و رعایت حقوق متقابل از طرف زن و مرد می‌تواند بنحو احسن صورت گیرد. یکی از معضلات مهم اجتماعی که اثر سوء آن بطور مستقیم متوجه فرزندان و جامعه می‌باشد، عدم هماهنگی و عدم رعایت حقوق متقابل از طرف زن و شوهر و یا هر دو است و این امر سبب می‌شود که صدمات جبران ناپذیری به شخصیت کودکان وارد شود. در صورت جدایی و طلاق بین زن و مرد به اوج خود می‌رسد.

در مکتب اسلام و در فقه شیعه از آنجا که مسئله تربیت کودک دارای جایگاه ویژه‌ای است لذا در صورت جدایی بین زن و شوهر احکام و تکالیفی وضع شده است تا اینکه این مسئله

مهم متوقف نشده و در شرایط جدید مسئولیت تربیت کودک بنحوی که قانونگذار اسلامی مشخص نموده است، استمرار یابد.

مطالب حاضر تحقیقی پیرامون این احکام و تکالیف در فقه شیعه است که مسئله حضانة کودک در ابعاد مختلف آن مورد بررسی قرار می دهد.

ما در این مقدمه در مقام بیان سه مطلب هستیم:

- (۱) انتخاب موضوع
- (۲) روش تحقیق موضوع مورد نظر
- (۳) بیان اجزای موضوعات و مسائل موضوع مورد بحث

(۱) انگیزه انتخاب موضوع مطالعه

حکومت اسلامی از بزرگترین عمده های الهی است که بدون آن رشد و تکامل انسان، امریست بسیار دشوار، و بر این اساس در حرکتهای سیاسی ائمه طاهرین و اولیاء الله در طول تاریخ، تشکیل حکومت اسلامی بوده است.

تشکیل نظام جمهوری اسلامی آغاز تجدید حیات اسلام و تحقق حکومت جهانی اسلام در پیچه گسترده ای را به روی فقه و فقاہت ما گشود است. می رود تا حصارهایی را که طی قرون متمادی بر موضوعات و مسائل فقهی و تحقیق اسلامی و اولیاء عظام کشیده شده است، یکی پس از دیگری شکسته و حوزه دید و افق نظر مجتهدین و محققین فقه سنتی و پویای شیعه، هر چه بیشتر روی مسائل و معضلات اجتماعی و پاسخگویی به نرسای گسترده بشریت، بر طبق مقتضیات زمان، کشیده شود.

حضانت در فقه شیعه

با اعتقاد به اینکه اسلام دین جهان شمولی است که پاسخگوی کلیه نیازهای بشریت در ابعاد مختلف آن در همه زمان‌ها می‌باشد و با اعتقاد به اینکه محور اساسی در تحقیقات فقهی باید حل مشکلات و معضلات فردی و اجتماعی مردم باشد، لذا برای انتخاب موضوع رساله خود و محور را مد نظر داشتیم: یکی مشکلات و مسائل مبتنی بر اجتماعی باشد و دیگر اینکه این مشکلات و مسائل در فقه به نحو جامع مورد بررسی قرار نگرفته باشد و تحقیقات فقهی حاضر بر کتب و کلامی آنها نباشد، تا اینکه تصمیم بر آن شد که موضوع حضانت را انتخاب نموده و به آن از تألیف دو محور مورد نظر را در آن یافتیم. زیرا اولاً: مسئله حضانت از مشکلات حاد اجتماعی است که مردم به آن مبتلا می‌باشند، ثانیاً: بسیاری از ابعاد آن در فقه یا مورد بررسی قرار نگرفته است و یا اگر کامل بحث نشده است و در بعضی از موارد مبانی، روشن بیان نشده است.

بعنوان نمونه احکام حضانت تنها در صورتی مطرح شده است در حالیکه علاوه بر اینصورت در هشت صورت دیگر مسئله حضانت مطرح است و یا اینکه مسئله امد مدت حضانت به روشنی بیان نشده است و در بعضی موارد، احکام حضانت بنابر نقل موثق در خارج از کشور مورد انتقاد و شمانت قرار گرفته است و گفته اند احکام حضانت در دین اسلام چنین است که بعد از ۲ سال یا ۷ سال فرزند را از مادر جدا نمایند در صورتی که هر دو حمایت اولیه فرزند را او کشیده و علاقه و انس شدیدی نسبت به فرزندان خود پیدا کرده باشد. برای این حکم می‌بایست توجیه منطقی و مطابق با عقل ارائه شود که در فقه مطرح نشده است و مسائل دیگری که لازم دیدم مورد بحث قرار گیرد.

لازم به یادآوری

مطابق با ماده ۱۱۶۹ قانون مدنی برای حضانت و نگهداری طفلی که ابویین ۴۴۴۴ از یکدیگر زندگی می نمایند مادر تا سن هفت سالگی اولویت دارد و پس از این با پدر است. لذا طبق اصلاحیه سال ۱۳۸۲ در این ماده، بین فرزند دختر و پسر تا سن هفتم هیچ تفاوتی موجود نمی باشد اما بعد از این سن دختر تا ۹ سالگی با پدر بوده و پسر تا ۱۵ سال تمام قمری و بعد از این سن هم نه دختر و نه پسر، دیگر حضانتی نداشته و خودشان می توانند تعیین کنند نزد پدر باشند یا نزد مادر.

www.ketab.ir